

STANDPUNT V.O.N.

OPEN GEMEENSCHAPSSCHOOL

In het kader van de oprichting van de Hoge Raad voor Pluralistisch Onderwijs vond een groep belangstellenden het moment geschikt om op een georganiseerde wijze van start te gaan met een zuildoorbrenkende gemeenschapsschool.

VON en enkele leden ten persoonlijke titel zijn hiervan medestichtend lid. Binnen het kader van veel politieke touwtjestrekkertij i.v.m. de recente onderwijsproblematiek is dit dan ook een duidelijke stellingname.

VON, als onderwijsvereniging die mensen aanspreekt binnen elk onderwijsnet, wenst dan ook de opzet van deze pluralistische gemeenschapsschool te steunen door deze beginselverklaring te onderschrijven en aan eventuele acties hier rond zijn medewerking te verlenen.

Oprichting van een vereniging voor een Open Gemeenschapsschool.

1. Motivering.

Een goede tien jaar geleden klonk er meer gerommel in de wereld van het onderwijs dan nu: de invoering van het VSO was volop aan de orde, de herziening van het schoolpact was op til en de idee van de open gemeenschapsschool werkte zich in het nieuws.

In het debat dat toen op gang kwam sprak men dikwijls de hoop uit dat men de gelegenheid zou aangrijpen om fundamentele vragen te stellen over onderwijs en samenleving, om van een ruime en open gedachtenwisseling de grondslag te maken van een degelijk beleid op lange termijn.

Meer in het bijzonder dacht men in ruime kring dat er voldoende gemeenschappelijke ethische grond en pedagogische overeenstemming aanwezig waren voor een onderwijs dat het levensbeschouwelijke verschil niet zou beschouwen als een rechtvaardiging voor een opsplitsing in netten maar als een positieve uitdaging voor een verantwoorde pedagogische uitbouw van een echte open gemeenschapsschool.

Ondertussen is uit verder sociologisch onderzoek gebleken dat de netten lang niet zo homogeen zijn als sommigen graag zouden doen geloven; en dit betreft bepaald niet alleen de leerlingen: de moeilijkheden n.a.v. de specificiteitsverklaring in het katholiek onderwijs en het feitelijk failliet van het neutraliteitsbeginsel in het rijksonderwijs bewijzen nog maar eens hoe kunstmatig de opdeling in netten wel is.

Toch moet men vaststellen dat veel van het ideeëngoed van toen in de vergeethoek dreigt te verzeilen; onderwijs lijkt steeds minder een zaak van de hele gemeenschap te mogen zijn: discussies terzake grijpen opnieuw achter gesloten deuren plaats; en nochtans staan er in de komende maanden gewichtige dingen op het getouw: de rationalisatie en het leerlingenvervoer, het statuut van het onderwijzend personeel, het probleem van de vrije internaten, de instal-

latie van de hoge raad voor het pluralistisch onderwijs, de opstelling van de keure van dat onderwijs en wellicht ook de hele regionalisering van het onderwijsbeleid.

Vanuit de overtuiging dat onderwijs een zaak is van en voor heel de gemeenschap hebben enkele mensen uit het onderwijs en uit het vormingswerk daarom het initiatief genomen om de Vereniging voor de Open Gemeenschapsschool (VOGS) op te richten.

Zij beogen daarmee de discussie over onderwijs en samenleving te verruimen, informatie terzake te verspreiden en het beleid met bepaalde vragen te confronteren.

In hun aktie willen zij een bijzondere aandacht besteden aan de open gemeenschapsschool: ook nu weer blijken veel mensen bereid te zijn te zoeken naar praktische realisatievormen van een dergelijke school. Het vroeger gepresteerde denkwerk terzake beschouwen zij als een waardevolle bijdrage in de discussie; ook hier echter kan gebruik gemaakt worden van de onderzoeksresultaten die de laatste jaren het licht zagen; zowel op het vlak van de fundering als op dat van de praktische uitwerking is er belangrijk materiaal; ook de nieuwe ervaringen uit het buitenland kunnen hier dienstbaar zijn.

2. Beginselverklaring.

Vooraf: Deze beginselverklaring is met opzet kort gehouden. Ze bevat slechts enkele, vnl. pedagogische basisopties. De initiatiefnemers menen dat ze in ruime kring instemming kunnen vinden. Zij beseffen dat er over een toekomstige open gemeenschapsschool uiteenlopende opvattingen bestaan. Dit vermindert in niets hun overtuiging dat momenteel bij voldoende mensen ruim voldoende overeenstemming bestaat om op korte termijn experimenten met een open gemeenschapsschool mogelijk te maken. Deze beginselverklaring beoogt dus niet een blauwdruk te zijn; wel de startbasis voor experimenten.

1. De gemeenschap moet van het onderwijs veel meer haar zaak maken. Dit geldt zowel t. a. v. het onderwijsbeleid in het algemeen als t.a.v. de concrete binding tussen de lokale school en de plaatselijke gemeenschap. Deze band is zowel structureel als inhoudelijk.

2.a. Struktureel moet de school veel meer van de lokale gemeenschap zijn.

- binnen de normen die voor het hele land gelden en in het kader van een regionale planning en coördinatie, komt het de plaatselijke school toe haar eigen pedagogisch beleid te voeren;
- het pedagogisch beleid komt in handen van alle bij de school betrokkenen. Op alle niveaus zal er extra aandacht gaan naar een demokratische organisatievorm.

b Struktureel moet de school er ook veel meer zijn voor de lokale gemeenschap.

- de school moet toegankelijk zijn voor alle kinderen (jongens en meisjes) van de buurt: een waarachtig comprehensief onderwijs is een noodzaak;

- de school moet aan alle volwassenen van deze gemeenschap verdere onderwijs - en vormingskansen bieden;
- de school moet dienstig zijn als een vast animatiecentrum voor de buurt;

3. Inhoudelijk moet de school zich ook veel sterker afstemmen op de concrete leerling en op de samenleving als dusdanig.

- er is nood aan een onderwijs dat ook vanuit de ervaring van de leerling werkt, een onderwijs dat de leerlingen inzicht verschaft in hun eigen gevoelswereld en die van anderen, een onderwijs dat opvoedt tot weerbaarheid en zowel leef- als leerattitudes laat verwerven;
- een dergelijke aanpak leidt vanzelf tot een bescheidener plaats van de leerstof in het onderwijsproces; maar ook de stof zelf dient sterker op de maatschappelijke en politieke realiteit betrokken te worden zodat ze de leerlingen helpt om een grondiger inzicht te krijgen in het ingewikkelde raderwerk van onze maatschappij;
- een echt geëngageerde school - en die willen wij - mag zich echter niet beperken tot dat inzicht. Zij moet, door haar manier van werken, de leerlingen oproepen tot en begeleiden bij de opbouw van een eigen waardenschaal. Dit vereist een volgehouden aandacht om de waarden die achter veel teksten, houdingen en waarderingen schuil gaan, als dusdanig te onderkennen, uit te diepen en te confronteren;
- een dergelijke waardenexplicitatie zal uiteraard grote verschillen aan het licht brengen: waardenconflicten mag men niet verdoezelen; naast de confrontatie van waarden zal de aandacht even sterk gaan naar die waarden die gemeenschappelijk zijn omdat deze convergentie van waarden de basis moet uitmaken voor een sociaal-ethisch engagement.
- Vele onderwijzers laten de levensbeschouwing meer en meer onbesproken; dit is geen goede zaak voor de jongeren. Ook het levensbeschouwelijk verschil moet positief worden gewaardeerd, zonder opdringerigheid en zonder de kritiek het zwijgen op te leggen, moet men laten zien dat de verankering van een maatschappelijk engagement in een levensbeschouwing dit engagement niet alleen kan versterken maar ook de hele levensmotivatie kan verdiepen.

3. Wat willen wij concreet doen?

A. Informatie en studie

1. informatie bundelen en verspreiden en onderzoek stimuleren i.v.m.
  - school en verzuiling
  - de open gemeenschapsschool
  - de pluralistische school, zoals de wet van 14/7/75 ze opvat
  - de levensbeschouwelijke tradities: punten van verschil en overeenstemming
  - de juridische mogelijkheden voor het samengaan van privé-initiatief en overheidsinitiatief
2. de idee van de open gemeenschapsschool verder concretiseren en bij de publieke opinie en de politici propageren;
3. de begeleidingsvormen zoeken voor scholen die, in uitvoering van de wet van 14/7/75, een pluralistische school willen worden.

B. Acties (in verband met de wet op de pluralistische school)

1. Opkomen voor een uitvoering van deze wet in de geest van de open gemeenschapsschool.
  2. Opkomen voor een uitbreiding (en/of aanpassing) van de wet zodat gemeentescholen (op bepaalde voorwaarden) pluralistische scholen zouden kunnen worden; overgangsmodaliteiten dragen voor officiële en vrije scholen, die zonder fusie, naar een pluralistische school willen evolueren.
  3. Opkomen voor een vertegenwoordiging van echte voorstanders van de open gemeenschapsschool in de hoge raad voor het pluralistisch onderwijs.
  4. Opkomen voor het betrekken van de voorstanders van de open gemeenschapsschool bij de opstelling van de keure van het pluralistisch onderwijs.
  5. Stimuleren van fusies van scholen in pluralistische zin.
  6. Stimuleren van experimenten met de open gemeenschapsschool.
  7. Stimuleren van het intern pluralisme binnen elk net.
  8. Contact en dialoog bevorderen tussen mensen uit de diverse netten.
-

MEDEDELING.

De VON kan niet op alle terreinen die een interessante vernieuwde onderwijsaanpak inhouden actief zijn.

Gelukkig zijn er nog andere groeperingen en verenigingen met initiatieven die de VON-activiteiten kunnen aanvullen.

De volgende tip behoort daartoe :

'Systematische opleiding spel als educatieve methode'

... Wellicht hoef jij niet meer overtuigd van het belang van spel en drama als (leer)middel in de opvoeding en het onderwijs van kinderen en mensen. Ervan overtuigd zijn is één zaak. Er mee kunnen werken een andere... (uit de folder)

Kandidaat-deelnemers moeten minstens 20j. zijn en reeds enige spelervaring bezitten.

Inlichtingen en inschrijvingen : Stichting Lod. de Raet, Liedtsstraat 27-29, 1030 Brussel.

De opleiding beslaat weekends en vakantiedagen te beginnen in februari '80 tot oktober '80.

ZOEKERTJE.

Gezocht voor schoolgebruik : bandopname van de uitzending Literama Gabriël Smit "Beatrijs" op 7 juli 1980, Hilversum 2.

V. de Wit zou graag in kontakt treden met iemand die deze radio-uitzending heeft opgenomen en die bereid is deze te laten overtapen of een kopie ervan op te sturen tegen betaling.

Adres : V. de Wit, Dr. Laenenstraat 32, 2580 St.- Katelijne-Waver.